

24 (2020) nr 1-2 (55-56), s. 11-21

DOI <https://doi.org/10.21697/snr.2020.55-56.1-2.2>

This article is an open access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC BY-ND 4.0 International) license. <https://creativecommons.org/licenses/by-nd/4.0>

ks. Mieczysław Ozorowski

ORCID <https://orcid.org/0000-0001-6081-0134>

Wydział Studiów nad Rodziną UKSW w Warszawie

e-mail: m.ozorowski@uksw.edu.pl

Historia i prezentacja Wydziału Studiów nad Rodziną UKSW w Warszawie (2010-2020)

History and presentation of the Faculty of Family Studies at UKSW in Warsaw (2010-2020)

ABSTRAKT: Celem artykułu jest przedstawienie historii i działalności Wydziału Studiów nad Rodziną UKSW w Warszawie w latach 2010-2020, a więc okres dziesięciu lat istnienia tego Wydziału jako odrębnej instytucji w ramach uniwersytetu. Najpierw omówiono historię Instytutu Studiów nad Rodziną, powołanego w ramach Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie, będącego źródłem pochodzenia przyszłego Wydziału. W dalszej części tekstu zaprezentowano kolejne losy bazy lokalowej, przedstawiono założenia i cele dydaktyki w Wydziale, omówiono formy opieki nad studentami oraz kadrę Wydziału i sposoby zarządzania oraz różne formy współpracy z otoczeniem gospodarczym i ośrodkami naukowymi w Polsce i za granicą.

SŁOWA KLUCZOWE: badania naukowe, historia, małżeństwo, nauki o rodzinie, rodzina, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego, Warszawa, Wydział Studiów nad Rodziną

ABSTRACT: The aim of the article is to present the history and activities of the Faculty of Studies on the UKSW Family in Warsaw in 2010-2020, i.e. the ten years of the existence of this Faculty as a separate institution within the university. First, the history of the Institute of Family Studies, established within the Academy of Catholic Theology in Warsaw, which is the source of the future Faculty, is discussed. The next part of the text presents the subsequent history of the premises, presents the assumptions and goals of teaching at the Faculty, discusses the forms of care for students and the Faculty's staff and management methods, as well as various forms of cooperation with the economic environment and research centers in Poland and abroad.

KEYWORDS: research, history, marriage, family studies, family, Cardinal Stefan Wyszyński University, Warsaw, Faculty of Family Studies.

Wstęp

29 kwietnia 2010 r. Kongregacja Wychowania Katolickiego wydała dekret erygujący Wydział Studiów nad Rodziną UKSW w Warszawie. Powstał on na bazie Instytutu Studiów nad Rodziną, który był częścią Wydziału Teologicznego UKSW. Dnia 24 czerwca 2010 r. Senat UKSW w Warszawie podjął uchwałę o utworzeniu w/w Wydziału. Tak rozpoczyna się historia naszego wydziału.

Wydział jest kontynuatorem pionierskiej jednostki naukowo-dydaktycznej, jaką był Instytut Studiów nad Rodziną, założony przez abpa prof. Kazimierza Majdańskiego. Osobiste zaangażowanie Arcybiskupa sprawiło, że Minister Sylwester Kaliski w dniu 29 kwietnia 1975 r. wydał pozwolenie na utworzenie Zakładu Teologii Praktycznej na Wydziale Teologicznym Akademii

Teologii Katolickiej, który w 1980 r. został przekształcony w Instytut Studiów nad Rodziną, decyzją tegoż Ministra z dnia 1 kwietnia 1980 r.¹

1. Instytut Studiów nad Rodziną jako źródło pochodzenia Wydziału

Inicjatywa powołania do życia Instytutu Studiów nad Rodziną w ramach Akademii Teologii Katolickiej spotkała się z wyraźnym poparciem ówczesnego Wielkiego Kanclerza Akademii Teologii Katolickiej Kardynała Stefana Wyszyńskiego, Prymasa Tysiąclecia. W latach 1988-1999, Instytut Studiów nad Rodziną był pozawydziałową samodzielną jednostką organizacyjną, działającą w strukturze Akademii Teologii Katolickiej na prawach wydziału. Instytut Studiów nad Rodziną stanowił pionierską i oryginalną inicjatywę naukową, przy czym w podstawowym założeniu Instytut był interdyscyplinarny, uwzględniający w swojej strukturze zespół tych nauk, których przedmiotem badań i nauczania jest rodzina. Instytut Studiów nad Rodziną prowadził studia na kierunku *nauki o rodzinie* na poziomie studiów licencjackich oraz studiów magisterskich. Studia prowadzone były w systemie stacjonarnym i niestacjonarnym. W Instytucie działało również Podyplomowe Studium Nauk o Rodzinie².

W dotychczasowym okresie działalności Instytutu Studiów nad Rodziną podjęta inicjatywa znalazła wielokrotnie wyrażone osobiste uznanie papieża Jana Pawła II oraz Stolicy Apostolskiej. Poprzez swoją interdyscyplinarną działalność naukową i dydaktyczną Instytut Studiów nad Rodziną doprowadził do utworzenia w Polsce nowego kierunku studiów *nauki o rodzinie*, zatwierdzonego przed Radę Główną Szkolnictwa Wyższego 12 stycznia 1995 r. Aprobując przekształcenie Akademii Teologii Katolickiej w Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego, Kongregacja Wychowania Katolickiego w piśmie z dn. 13 marca 1999 r., a następnie w dekrete z 28 września 1999 r. wyraźnie zaznaczyła, iż Instytut Studiów nad Rodziną w obecnej chwili w celu zachowania kościelnego charakteru powinien być przyłączony do Wydziału Teologicznego, lecz już jako erygowany w zarodku (*ad instar facultatis*) kolejny wydział kościelny w UKSW. Te zalecenia sprawiły, że J.M. Ksiądz Rektor prof. dr hab. Roman Bartnicki umieścił sprawę przekształcenia Instytutu Studiów nad Rodziną w podstawową jednostkę organizacyjną UKSW w Strategii rozwoju Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego na lata 2003-2020.

W ramach Wydziału Teologicznego UKSW Instytut posiadał daleko posuniętą autonomię. Dziekan Wydziału przekazał Dyrektorowi Instytutu niektóre ze swoich kompetencji, zwłaszcza związanych ze sprawami personalnymi, finansowymi i tokiem studiów. Podobne rozszerzone uprawnienia posiadała Rada Instytutu. W roku 2007, za wieloletnią interdyscyplinarną pracę naukową i dydaktyczną, zrodzoną z głębokiej troski o człowieka, została przyznana Instytutowi Studiów nad Rodziną Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego prestiżowa nagroda TOTUS

1 L. dz. DU-5-014-21/80 Dz. Urz. nr 10. Zarządzenie nr 38, par. 9-10.

2 W całym artykule przywołano dane z Dziekanatu Wydziału Studiów nad Rodziną oraz niniejsze opracowania: *W służbie godności małżeństwa i rodziny. 10-lecie Instytutu Studiów nad Rodziną* ATK, Łomianki 1985; K. Majdański (red.), *Piętnastolecie Instytutu Studiów nad Rodziną*, Łomianki-Szczecin 1990; D. Bazyłuk i in. (red.), *Dwadzieścia lat Nauk o Rodzinie. Obchody XX-lecia Instytutu Studiów nad Rodziną* ATK w Łomiankach (= *Twenty years of family sciences*), Warszawa 1995; M. Ozorowski, *Sprawozdanie w uroczystości jubileuszu XX-lecia Instytutu Studiów nad Rodziną* ATK, „Ateneum Kapłańskie” 1995, t. 125, z. 2-3, s. 278-280; K. Wolski (red.), *Działalność naukowo-dydaktyczna Instytutu Studiów nad Rodziną* ATK 1975-1998, Łomianki 1999; K. Wolski, *Instytut Świętej Rodziny w posłudze na rzecz rodzin*, „Studia nad Rodziną” 2015, nr 1(36), s. 155-174.

w kategorii „Promocja człowieka, praca charytatywna i edukacyjno-wychowawcza” przez Fundację „Dzieło Nowego Tysiąclecia”.

Pierwszym dyrektorem Instytutu został inicjator tej placówki naukowej powołanej w roku 1975, ks. prof. dr hab. Kazimierz Majdański, który funkcję tę pełnił do roku 1993, zaś wicedyrektorami byli: ks. dr hab. Bronisław Mierzwiński do roku 1998 i dr n. med. Monika Wójcik do roku 1994. Od 1980 r. powołano dodatkowo zastępcę dyrektora ISNR. Został nim bp dr Stanisław Stefanek, który w 1993 r. został mianowany dyrektorem i pełnił tę funkcję do 2008 r., natomiast wicedyrektorem był ks. dr hab. Bronisław Mierzwiński, po nim od 1998 r. funkcję wicedyrektora objął ks. dr Krzysztof Wolski. Ostatnim Dyrektorem ISNaR był ks. dr hab. Mieczysław Ozorowski, prof. UKSW.

Pod przywództwem bpa Stanisława Stefanka i przy aktywnym wsparciu założyciela abpa prof. Kazimierza Majdańskiego Instytut dążył do utworzenia systemu nauk o rodzinie, od teologii, przez filozofię po pedagogikę, psychologię, biomedyczne aspekty rozwoju człowieka, socjologię, ekonomikę życia rodzinnego, prawo. Wydawał Biuletyn ISNaR *Tak życiu – tak prawdzie*, czasopismo naukowe *Studia nad Rodziną*, serię *Stworzeni do miłości*, wiele książek oraz dokumenty papieskie o problematyce dotyczącej małżeństwa i rodziny. Przy Instytucie istniała własna Biblioteka z dużym zbiorem książek poświęconych tematyce małżeńskiej i rodzinnej.

W 2008 r. Instytut Studiów nad Rodziną był inicjatorem utworzenia nowej dyscypliny: *nauki o rodzinie*. W porozumieniu z innymi jednostkami naukowymi Dyrektor Instytutu ks. prof. UKSW dr hab. Mieczysław Ozorowski złożył do Centralnej Komisji ds. Tytułu i Stopni Naukowych odpowiedni wniosek wraz z obszerną dokumentacją. Dzięki poparciu Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego Barbary Kudryckiej taka dyscyplina została powołana w 2011 r. 8 sierpnia 2011 r. Minister MNiSW podpisała Rozporządzenie o obszarach wiedzy, dziedzin nauki i sztuki oraz dyscyplin naukowych i artystycznych. *Nauki o rodzinie* znalazły się na dziesiątej pozycji w dziedzinie nauk humanistycznych i obszarze nauk humanistycznych.

Od roku 2008, za zgodą Senatu UKSW, władze Instytutu podjęły działania w celu przekształcenia Instytutu w kościelny Wydział Studiów nad Rodziną.

2. Baza lokalowa

Od początku istnienia zajęcia dydaktyczne odbywały się w pomieszczeniach użyczonych Wydziałowi Studiów nad Rodziną przy ul. K. K. Baczyńskiego 9 w Łomiankach. Bazę lokalową Wydziału stanowiło 7 sal wykładowych. Wszystkie sale posiadały systemy nagłaśniające, a 5 z nich było wyposażonych w urządzenia audiowizualne i ekrany wspierające proces dydaktyczny. Studenci i pracownicy Wydziału mieli do stałej dyspozycji Pracownię Komputerową ze stałym łączem internetowym oraz sieć *wi-fi* w budynku Wydziału. Ponadto do lokalowej bazy dydaktycznej Wydziału należały pomieszczenia 9 Katedr, Biuro Praktyk Studenckich, pokój redakcyjny *Studiów nad Rodziną*, pokój Wydziałowej Rady Studenckiej oraz pokoje duszpasterskie. Na terenie budynku była także Sala spotkań studenckich „Bliźniak”. Budynek Wydziału posiadał system monitoringowy i przeciwpożarowy. Dostosowywany był do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Od 2016 r. siedziba Wydziału Studiów Nad Rodziną UKSW znajduje się na Kampusie im. ks. prof. R. Rumianka przy ul. Wóycickiego 1/3. Początkowo dziekanat oraz sale wykładowe znajdowały się w najstarszym budynku kampusu o numerze 19. Następnie, dzięki osobistym staraniom Małgorzaty Kozłowskiej, Wicekanclerz UKSW, od 2018 r. dziekanat oraz sale wykładowe zostały przeniesione do nowoczesnego budynku nr 23. Budynek ten jest wyposażony w trzy windy,

posiada udogodnienia dla osób z niepełnosprawnościami (na zewnątrz i wewnątrz obiektu). Baza dydaktyczna i naukowa zarządzana jest poprzez uczelniany System Rezerwacji Sal (SRS zintegrowany z Uniwersyteckim Systemem Obsługi Studiów – USOS). Wydział ma dostęp do sal dydaktycznych, w których prowadzi się konwersatoria i ćwiczenia audytoryjne oraz dostęp do auli wykładowych. W trakcie zajęć dydaktycznych studenci korzystają z pracowni komputerowej oraz z ogólnodostępnych stanowisk komputerowych w budynku nr 23 na kampusie Wóycickiego. W trakcie przerw między zajęciami pracownicy WSR mają do swej dyspozycji pokój, w których mogą odbywać się również konsultacje ze studentami. W celu prowadzenia spotkań naukowo-dydaktycznych, seminariów i spotkań organizacyjnych w większym gronie osób, pracownicy mają do dyspozycji małą salę konferencyjną. W ramach zrealizowanego w latach 2017-2019 projektu pt. „Profesjonalizacja usług asystenckich i opiekuńczych dla osób niesamodzielnych – nowe standardy kształcenia i opieki”, którego współrealizatorem był Wydział Studiów nad Rodziną, wyposażona została kompletnie pracownia do ćwiczeń z zakresu opieki i pielęgnacji osób starszych i niesamodzielnych (fantomy, łóżka, sprzęt pielęgnacyjny, urządzenia sanitarne, itd.).

Uczelnia zapewnia we wszystkich budynkach bezpłatny dostęp do szerokopasmowego, bezprzewodowego Internetu, w głównych budynkach jest wydzielona przestrzeń z otwartym dostępem do stanowisk komputerowych dla studentów. Technologia komunikacyjno-informacyjna wykorzystywana jest przez pracowników i studentów Uniwersytetu na potrzeby obsługi bezpłatnej platformy e-learningowej Moodle, usprawniającej dostęp do materiałów dydaktycznych i naukowych.

Wydział Studiów nad Rodziną posiadał własną bazę biblioteczną. Była nią dotychczasowa Biblioteka Instytutu Studiów nad Rodziną, która została powołana zarządzeniem Rektora Akademii Teologii Katolickiej, wydanym w wykonaniu uchwały Senatu ATK z dnia 6 grudnia 1981 r. Biblioteka Instytutu powstała na bazie bogatego księgozbioru prywatnego, gromadzonego od lat przez Założyciela Instytutu abpa prof. dr. hab. Kazimierza Majdańskiego. Księgozbiór ten został oddany Bibliotece w depozyt. Wraz z Biblioteką Główną Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego tworzyła ona jednolity system biblioteczno-informacyjny. Przekazywanie materiałów bibliecznych przez Bibliotekę Główną UKSW Bibliotece Instytutu odbywało się na zasadzie bezterminowych wypożyczeń zbiorowych. Z chwilą przeniesienia Wydziału z Łomianek do kampusu na ul. Wóycickiego 3, dotychczasowa biblioteka wydziałowa została rozwiązana, a księgozbiór został przekazany do Biblioteki Głównej UKSW. Głównym źródłem zasobów bibliecznych dla studentów i pracowników Wydziału jest księgozbiór Biblioteki Głównej UKSW (znajdujący się w kampusie UKSW przy ul. Dewajtis) oraz dostęp do baz danych oferowany przez Bibliotekę (m.in. Scopus, JSTOR, LOEB Classical Library, Philosophers Index (EBSCO), Springer)³.

3. Dydaktyka

Od początku kierunek *nauki o rodzinie* cieszył się dużą popularnością. W 2010 r. Wydział posiadał razem ponad tysiąc studentów na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych. Obecnie liczba ta nie przekracza dwustu osób.

Kierunek *nauki o rodzinie* prowadzony na Wydziale Studiów nad Rodziną UKSW stanowi ofertę adresowaną do wszystkich, którzy w ramach pracy zawodowej chcą podejmować zagadnienia

3 Więcej na stronie: *Bazy prenumerowane przez Bibliotekę UKSW – wykaz alfabetyczny* <http://www.biblioteka.uksw.edu.pl/pl/node/497> (dostęp 31.12.2020).

wspierania, rozwoju i pomocy całym rodzinom i poszczególnym jej członkom, funkcjonującym zawsze w kontekście mniej lub bardziej ujawnianego zaplecza własnych relacji rodzinnych. Prowadząc studia o charakterze interdyscyplinarnym, Wydział przedstawia bogatą ofertę rozwoju własnych zainteresowań i uzdolnień studentów w zakresie nauk psychologicznych, pedagogicznych, społecznych, filozoficznych, teologicznych i biomedycznych w odniesieniu do różnych aspektów życia rodzinnego.

Studia na Wydziale mogą być podejmowane w trybie stacjonarnym lub niestacjonarnym. Studia stacjonarne i niestacjonarne obejmują trzy lata studiów I stopnia (prowadząc do uzyskania tytułu licencjata) i dwa lata studiów II stopnia (umożliwiające uzyskanie tytułu zawodowego magistra). Studia licencjackie kończą się przygotowaniem, złożeniem i obroną dyplomowej, podobnie jak studia magisterskie. Do roku 2013/2014 na studiach niestacjonarnych I stopnia finalizowanie odbywało się w postaci egzaminu licencjackiego z pięciu wiodących przedmiotów (pedagogika rodziny, psychologia małżeństwa i rodziny, socjologia małżeństwa i rodziny, teologia małżeństwa i rodziny, etyka małżeństwa i rodziny), jednak w celu dostosowania do zmieniających się wytycznych MNiSzW, zostało to ujednoczone dla wszystkich trybów studiów w postaci prostego, egzaminu polegającego na obronie pracy licencjackiej.

Do roku 2012/2013 na Wydziale, oprócz podstawowej specjalności familiologicznej, w ramach studiów licencjackich można było realizować ścieżkę specjalności *pracownik socjalny ds. rodziny* oraz specjalności *pedagogicznej*. Obie te możliwości zostały wygaszone, pierwsza z powodu nieprzedłużenia czasowej zgody Ministerstwa Pracy i Spraw Socjalnych na realizację takiej specjalności w ramach kierunku *nauki o rodzinie*, druga natomiast ze względu na utworzenie jednostki ogólnouczeniowej Studium Pedagogizacji. W efekcie tych zmian obecnie na studiach licencjackich kształcenie przebiega zasadniczo w ramach jednej specjalności, choć były podejmowane próby utworzenia nowych specjalizacji. Na studiach II stopnia istnieje możliwość wyboru specjalności *mediacje pojednawcze w rodzinie*, umożliwiającej zdobycie podstawowej wiedzy i umiejętności niezbędnych do prowadzenia mediacji w sprawach rodzinnych zgodnie ze standardami szkolenia mediatorów uchwalonymi przez Społeczną Radę do spraw Alternatywnych Metod Rozwiązywania Konfliktów i Sporów przy Ministrze Sprawiedliwości 29 października 2007 r.

Zgodnie z Regulaminem studiów w UKSW: „Studia odbywały się według planów studiów i programów kształcenia ustalonych przez Radę Wydziału, po zasięgnięciu opinii wydziałowego organu samorządu studentów, zgodnie z postanowieniami Ustawy, Konstytucji Apostolskich *Sapientia christiana* i *Ex corde Ecclesiae*, Statutu Uniwersytetu oraz wytycznymi Senatu” (§ 13 pkt 1). Program studiów na Wydziale realizowany jest w ramach zajęć o wymiarze 15, 30, 60 lub 90 godzin, zwykle w cyklach bloków zajęć cotygodniowych lub codwutygodniowych. Na studiach niestacjonarnych program realizowany jest w formie dwunastu dwu- lub trzydniowych zjazdów weekendowych. Wymiar godzinowy zajęć na studiach niestacjonarnych wynosił 60 proc. wymiaru zajęć na studiach stacjonarnych. Od 2019 r. program studiów jest zatwierdzany przez Senat UKSW. Rady Wydziałów utraciły swoje uprawnienia, zgodnie z nową Ustawą.

Okresem rozliczeniowym dla studentów jest rok akademicki, natomiast transfer punktów ECTS odbywa się w cyklach semestralnych. Warunkiem zaliczenia roku jest uzyskanie wszystkich zaliczeń zajęć, złożenie egzaminów i zrealizowanie praktyk przewidzianych dla danego poziomu studiów oraz uzyskanie co najmniej 60 punktów ECTS. Zaliczenia i oceny studentów odnotowywane są zarówno w protokołach Uniwersyteckiego Systemu Obsługi Studentów (USOS), jak i – do roku 2013/2014 – w indeksach. Począwszy od roku akademickiego 2014/2015 studenci nie otrzymują indeksu papierowego. Wszystko rozliczane jest elektronicznie przez system USOS. Elastyczność systemu studiowania realizowana jest poprzez możliwość uczestnictwa studentów w programach

MOST i Erasmus. Dodatkową formą indywidualizacji kształcenia zgodnie z zainteresowaniami i planami życiowymi studenta są zajęcia ogólnouczelniane, między innymi w ramach Studium Języków Obcych, Studium Wychowania Fizycznego i Studium Pedagogizacji. Ukończenie tego ostatniego zapewnia absolwentowi przygotowanie pedagogiczne, niezbędne do podjęcia pracy nauczycielskiej w szkole lub w innej placówce wychowawczej.

4. Opieka nad studentami

W opiece nad studentami władze dziekańskie są wspomagane przez Pełnomocników Dziekana WSR, w tym Pełnomocnika ds. Programu Erasmus+, Pełnomocnika ds. Praktyk Studenckich oraz Pełnomocników ds. Strony Internetowej i Facebooka (odpowiadających za wsparcie informacyjne studentów). Każda grupa studencka ma swojego opiekuna spośród pracowników naukowych, który informuje studentów o ich prawach i obowiązkach, wyjaśnia obowiązujące na uczelni regulacje, stanowi pierwszy kontakt w razie potrzeby pomocy i wsparcia w różnych sprawach studenckich, przekazuje informacje o sytuacjach problemowych władzom dziekańskim. Dla studentów pierwszych lat przed rozpoczęciem roku akademickiego organizowane są spotkania organizacyjno-informacyjne.

System opieki naukowej na Wydziale realizowany jest głównie poprzez wsparcie dla funkcjonowania różnego rodzaju kół i grup studenckich. Najdłużej funkcjonującą grupę stanowili „MiOpraktycy”, czyli studenci zaangażowani w pogłębione studiowanie personalistycznych podstaw miłości małżeńskiej, zwłaszcza w odniesieniu do myśli Karola Wojtyły. „MiOpraktycy” tworzą i prowadzą warsztaty, mające na celu promowanie wiedzy i umiejętności związanymi ze sztuką budowania relacji w oparciu o pogłębioną refleksję antropologiczną. Do roku 2012/2013 opiekę nad „MiOpraktykami” sprawował ks. dr Jarosław Szymczak, aktualnie pełni tę funkcję mgr Agnieszka Rogalska. W latach 2007-2013 na Wydziale funkcjonowały: „Centrum Formacyjno-Szkoleniowe LIDER” oraz „Centrum formowania kobiecości CZARNA PERŁA”, podejmujące działania zmierzające do wszechstronnego rozwoju osobowości swoich członków, zwłaszcza poprzez udział w różnego rodzaju kursach, szkoleniach, warsztatach, projektach, spotkaniach edukacyjno-kulturowych i grach zespołowych. Celem działania tych grup było także inspirowanie i animowanie lokalnych społeczności, wyrażające się między innymi we współorganizacji obozów integracyjnych dla studentów pierwszorzecznych. Do 2012 r. studenci mogli uczestniczyć w obozach studenckich w Domu Formacyjnym w Wiselce, prowadzonym przez wspólnotę Instytutu Świętej Rodziny z Łomianek.

Na poziomie Wydziału wsparcie studentów w zakresie rozwoju naukowego, ale dodatkowo również społecznego i zawodowego, zapewniają studenckie koła naukowe (Bioetyczne Koło Studentów WSR, Studenckie Koło Nauk o Rodzinie, Studenckie Koło Myśli Społecznej). Szeroka oferta kół naukowych oraz ich zróżnicowanie tematyczne zapewnia każdemu zainteresowanemu możliwość zaangażowania się w prace naukowo-badawczego oraz uzyskanie wsparcia ze strony opiekuna naukowego koła (opiekunami są pracownicy naukowo-dydaktyczni WSR, reprezentujący różne dyscypliny naukowe). Koła zrzeszają zarówno studentów stacjonarnych, jak też niestacjonarnych. Pozwalają na uczestnictwo w projektach naukowych, uzyskanie wsparcia w przygotowaniu tekstów naukowych, zaangażowanie w organizację konferencji naukowych, nie tylko studenckich, udział w konferencji, ułatwiają integrację społeczności studenckiej, wspierają również rozwój zawodowy studentów, dając możliwość kontaktów z instytucjami, które stanowią potencjalne miejsce pracy po ukończeniu kierunku *nauki o rodzinie*. Koła studenckie w trybie konkursowym corocznie mogą się ubiegać o dofinansowanie ze środków Rektora.

W roku 2013/2014 zostało powołane Bioetyczne Koło Studentów Wydziału Studiów nad Rodziną, mające na celu przede wszystkim zdobywanie wiedzy i rozwój naukowy studentów, prowadzenie badań naukowych, doskonalenie umiejętności praktycznych studentów w zakresie pracy z rodziną oraz współpracę z innymi ośrodkami akademickimi, podejmującymi zagadnienia związane z problematyką rodziny i małżeństwa. Do Koła należą w praktyce studenci uczestniczący w seminarium z bioetyki, prowadzonym przez ks. dr hab. Stanisława Białego, prof. UKSW. Spotkania Koła mają charakter spotkań seminaryjnych, aczkolwiek działanie Koła wykracza poza obszar nauczania na seminarium. Z inicjatywy studentów były organizowane konferencje naukowe. W dniach 9-13 maja 2016 r. odbył się wyjazd studyjny z kołem do Rzymu, do katolickich ośrodków naukowych (np. Instytut Jana Pawła II dla Studiów nad Małżeństwem i Rodziną przy Papieskim Uniwersytecie Laterańskim). W dniu 19 października 2017 r. Bioetyczne Koło Studentów WSR UKSW w Warszawie zorganizowało jednodniowy wyjazd studyjny do Wyższej Szkoły Kultury Społecznej i Medialnej w Toruniu.

Koło Naukowe Myśli Społecznej (KNMS) w ramach realizacji celów statutowych aktywne uczestnictwo w konferencjach oraz promocji WSR i Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego. Praktycznym wymiarem tej działalności stały się następujące przedsięwzięcia naukowe i dydaktyczne: Współorganizacja Międzynarodowej Konferencji Naukowej pt. „Senior i rodzina: aksjologia, pomoc, wsparcie”, która odbyła się w Warszawie 25 lutego 2017 r. Z ramienia Koła wzięło udział trzech prelegentów z tematami: „Seniorzy w obliczu wyzwań współczesności. Od kryzysowości do suicydalności”; „Proces starzenia a zmiana wartości w mentalności seniorów”; „Polityka społeczna wobec seniorów i ludzi starych na poziomie samorządu lokalnego”. Kolejnym istotnym wydarzeniem była współorganizacja Międzynarodowej Konferencji Naukowej pt. *Pro Familia et Societate*. Polityka społeczna wobec wyzwań współczesnej rodziny. Konferencja odbyła się 11 stycznia 2018 r. Po raz kolejny Koło wystawiło referentów z tematami: „Rzeczywistość 500+ jako przejaw działań polityki społecznej”; „Osoby 60+ i starsze w rodzinie podmiotem polityki społecznej”. Za najważniejsze wydarzenie w krótkiej historii należy uznać wizytę studyjną na Teologiczną Fakulcie Trnavskiej Univerzity, Katedra Nauki o Rodzine w Bratysławie. Wizyta ta odbyła się w dniach 6-9 maja 2018 r. Członkowie KNMS uczestniczyli w konferencji międzynarodowej, pt. „The inspiration of the Apostolic Exhortation *Gaudete et exsultate* and pastoral counseling in social work”.

Ks. dr Dariusz Tułowicki reaktywował w 2018 r. ogólnouczelniane Koło Nauk o Rodzinie UKSW, gromadząc w nim (proporcjonalnie do wielkości Wydziału) dość znaczną liczbę członków. Koło w czasie pandemii prowadzi przede wszystkim aktywność *on-line* poprzez fanpage (Koło Nauk o Rodzinie UKSW), informując i dając możliwość zdalnego uczestnictwa w ważnych wydarzeniach naukowych z zakresu nauk o rodzinie: prezentacjach publikacji, wykładach otwartych, konferencjach, szkoleniach, etc.

Do systemu opieki naukowo-dydaktycznej należą także godziny przeznaczone na indywidualne konsultacje, czyli tzw. „dyżury” pracowników naukowych, w trakcie których są oni dostępni dla studentów i udzielają im pomocy w zgłaszanych problemach. Opiekę naukowo-dydaktyczną sprawują również opiekunowie poszczególnych lat studiów, powoływani do pełnienia tej funkcji przez Dziekana. Do zadań opiekunów należy wprowadzanie studentów w zasady funkcjonowania Wydziału i Uniwersytetu, wspieranie ich w doświadczanych trudnościach i bieżących sprawach, związanych zarówno z tokiem studiów, jak i socjalno-bytowych.

Wszelkie informacje, potrzebne studentom i pracownikom, udostępniane są na Wydziałowej stronie internetowej: www.wsr.uksw.edu.pl. Na głównej stronie internetowej Wydziału Studiów nad Rodziną pojawiają się aktualne informacje dotyczące bieżących wydarzeń, które mają miejsce

na Wydziale. Ponadto każdy znajdzie zakładki do poszczególnych podstron (aktualności, wydział, kandydaci, studenci, pracownicy, nauka i kontakt) oraz linki do najważniejszych stron uniwersyteckich (UKSW, USOS, Archiwum prac dyplomowych – APD, Centralny system uwierzytelniania – E.UKSW, Studium języków obcych – SJO, studium wychowania fizycznego – SWF, Dział pomocy materialnej – DPM – i inne przydatne dla studentów linki). Po prawej stronie znajdują się banery z linkami do informacji o: rekrutacji na Wydział Studiów nad Rodziną (informacje dla kandydatów), dydaktyce zdalnej, kształceniu zdalnym dla studentów, możliwości uczestniczenia w Programie ERASMUS+, aktualnościach dla studentów, a także informacje dotyczące praktyk, jak również informacje o czasopiśmie „Studia nad Rodziną”.

Ważnym źródłem aktualnych informacji (zwłaszcza dla studentów) jest Wydziałowy Facebook⁴, którego opiekunem jest ks. dr Dariusz Tułowiecki. Są tam przekazywane na różnego rodzaju informacje o przedsięwzięciach mających charakter naukowy czy informacyjny, np. konferencje naukowe, spotkania z młodzieżą, targi edukacyjne itp.

5. Kadra naukowa i zarząd Wydziału

Założycielem i pierwszym dziekanem Wydziału Studiów nad Rodziną był ks. prof. dr hab. Mieczysław Ozorowski. Pełnił on tę funkcję przez dziesięć lat od roku 2010 do 2020. Pierwszym prodziekanem Wydziału został ks. dr Krzysztof Wolski i pełnił tę funkcję do 2016 r. Na kolejną kadencję prodziekańską został wybrany ks. dr hab. Andrzej Najda, obecny Dziekan WSR. Kierowniczką dziekanatu przez wiele lat, do 2018 r., była mgr Dorota Łapińska. Następnie tę funkcję pełniła mgr Alicja Gan.

Wydział Studiów nad Rodziną od strony naukowej posiada charakter interdyscyplinarny. Po Instytucie Studiów nad Rodziną została przejęta struktura naukowa, podzielona na katedry, w których pracownicy naukowo-dydaktyczni prowadzili badania naukowe, zgodnie ze swoimi specjalnościami w ramach dyscypliny naukowej *nauki o rodzinie*, która została utworzona w 2011 r. Niestety, konsekwencją Ustawy 2.0 była likwidacja dyscypliny *nauki o rodzinie*. Spowodowało to, że od 2019 r. WSR stał się wydziałem dydaktycznym pozbawionym własnej struktury naukowej. Katedry zostały zlikwidowane, a pracownicy naukowo-dydaktyczni zostali przeniesieni formalnie do różnych instytutów na UKSW zgodnie ze złożonymi deklaracjami o przynależności naukowej.

W latach 2012-2014, ze względu na przeżywane trudności finansowe, na Wydziale i Uniwersytecie, na wniosek Rektora ks. prof. dra hab. Stanisława Dziekońskiego musiano dokonać poważnej redukcji kadry naukowo-dydaktycznej. Dokonano tego po uważnej analizie dorobku naukowego pracowników Wydziału. Działania te przyczyniły się do większej mobilizacji w zakresie prowadzonej działalności naukowej i dydaktycznej pracowników Wydziału. Dorobek naukowy Wydziału został omówiony w odrębnym artykule.

Wydział Studiów nad Rodziną przywiązuje bardzo dużą wagę do rozwoju naukowego swojej kadry. Od strony naukowej i dydaktycznej, wydział stara się zatrudniać, w postępowaniach konkursowych, jak najlepszych kandydatów wpisujących się swoimi badaniami w zadania badawcze i dydaktyczne odpowiedniej katedry. Od nowo zatrudnionych oczekuje się działalności naukowej, dydaktycznej i organizacyjnej oraz innowacyjności, a także, by UKSW było ich pierwszym miejscem pracy.

4 <https://pl-pl.facebook.com/wydzialstudiownadrodzinauksw/> (dostęp 31.12.2020).

Zgodnie z Regulaminem Statutem Wydziałów Kościelnych nauczycielami akademickimi WSR mogą być osoby posiadające odpowiednie kwalifikacje oraz należące do Kościoła katolickiego, zachowujące jego naukę, a ponadto kierujące się w życiu zasadami moralności chrześcijańskiej. Nauczyciele akademicy Wydziału wyróżniają się wiernością Kościołowi, krzewieniem nauki katolickiej, uczciwością i poczuciem odpowiedzialności, a także poświęceniem się w podejmowanej pracy. Zobowiązani są oni prawidłowo realizować programy nauczania, rzetelnie kształcić studentów oraz kształtować u studentów postawy etyczne i obywatelskie oraz wychowywać w duchu wartości ogólnoludzkich i chrześcijańskich szczególnie uwrażliwiając studentów na troskę o rodzinę i obronę życia ludzkiego od poczęcia aż do naturalnej śmierci.

Nauczyciele akademicy prowadzący zajęcia w zakresie przedmiotów odnoszących się do wiary i obyczajów wykonują swoje zadanie w pełnej wspólnocie z autentycznym nauczaniem Kościoła, w sposób zaś szczególny z nauczaniem Papieża. Nauczyciele akademicy Wydziału, którzy zajmują się dyscyplinami kościelnymi, przed objęciem stanowiska uzyskują misję kanoniczną od Wielkiego Kanclerza i składają wobec dziekana wyznanie wiary; pozostali nauczyciele akademicy Wydziału przed objęciem stanowiska uzyskują zgodę na nauczanie.

Kadra uczestnicząca w procesie kształcenia podlega okresowej ocenie, która ma na celu monitorowanie i zapewnianie jakości kształcenia oraz mobilizowanie nauczycieli akademickich do owocnej i twórczej działalności dydaktycznej, naukowej i organizacyjnej. Ocena ta dokonywana jest przez studentów oraz przez odpowiednie Komisje Wydziałowe.

6. Współpraca z otoczeniem gospodarczym i ośrodkami naukowymi w Polsce i za granicą

Wydział w omawianym okresie posiadał liczne kontakty w środowiskach naukowych, społecznych, samorządowych, politycznych i kościelnych, a szczególnie współpracował z władzami samorządowymi Warszawy, Łomianek i innych miejscowości, Urzędem Marszałkowskim Mazowsza oraz Urzędem Wojewody Mazowieckiego i innych województw oraz z pracodawcami, którzy prowadzą działalność w zakresie ekonomii społecznej i rodzinnej, zwłaszcza tymi, którzy prowadzą działalność w zakresie promocji i ochrony małżeństwa i rodziny, a także zapewnia uczestnictwo w stażach. Na szczególną uwagę zasługuje współpraca prowadzona z Instytutem Papieża Jana Pawła II w Warszawie, kierowanym przez dyrektora, ks. dra hab. Zdzisława Struzika, która zaowocowała licznymi wspólnymi publikacjami oraz organizacją wielu konferencji naukowych.

Współpraca z interesariuszami zewnętrznymi umożliwiła diagnozę zapotrzebowania dynamicznie zmieniającego się rynku pracy w celu dostosowania programu studiów na kierunku *nauki o rodzinie* do oczekiwań pracodawców (poprzez np. opiniowanie programów studiów i efektów kształcenia). Umożliwiła również konstruowanie treści kształcenia nie tylko w oparciu o zasoby naukowo-badawcze kadry, ale także w oparciu o doświadczenie i oczekiwania instytucji realizujących różne formy pracy na rzecz wspierania rodziny i w oparciu o zgłaszane zapotrzebowanie na rynku pracy. Współpraca z potencjalnymi pracodawcami (m.in. domami pomocy społecznej, jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej zatrudniającymi m.in. asystentów rodziny, jednostkami poradnictwa rodzinnego, hospicjami), uwrażliwiła tworzącym plany studiów dokonywanie właściwych korekt adekwatnie do przedstawianych w trakcie dyskusji sugestii i dostosowanie treści kształcenia do potrzeb kadrowych wspomnianych instytucji.

Pozostając w różnorodnych relacjach ze swoim otoczeniem społeczno-gospodarczym, Wydział postrzega je jako szansę swego rozwoju. Nieustannie szukane są pomosty pomiędzy nauką

a sferami gospodarki, kultury i polityki, w których znajdzie ona swoje praktyczne zastosowania. Przedstawione powyżej działania koordynowane są przez Wydziałową Radę Biznesu.

Na skutek stałego monitoringu rynku pracy, problemów życia rodzinnego oraz opinii studentów, rozszerzono zakres przedmiotów społecznych: pedagogiki, psychologii i socjologii. Na polu pedagogiki skoncentrowano się na studiach o wychowaniu w rodzinie, samowychowaniu, sytuacjach problemowych, małych grupach społecznych, ojcostwie i macierzyństwie, rodzicielstwie zastępczym oraz sytuacjach adopcyjnych. W polu zagadnień psychologicznych rozszerzono zagadnienia o psychologię miłości, rozwiązywanie konfliktów w rodzinie, żałobę po utracie dziecka, traumę po doświadczeniu przemocy seksualnej.

WSR utrzymywał stałe kontakty z ośrodkami naukowymi krajowymi, które prowadzą kierunek *nauki o rodzinie*, takimi jak:

- Instytut Nauk o Rodzinie Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego,
- Wydział Teologiczny Uniwersytetu Szczecińskiego,
- Instytut Nauk o Rodzinie na Wydziale Teologii Uniwersytetu Opolskiego,
- Instytut Rodziny na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Jana Pawła II w Krakowie,
- Wydział Studiów Edukacyjnych Szkoły Wyższej Ateneum w Gdańsku
- Wydział Nauk o Rodzinie w Krakowskiej Szkole Wyższej im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego.

Wydział Studiów nad Rodziną był również siedzibą Stowarzyszenia Familiologów, z którym prowadził ściśle współpracę min. w celu podjęcia kroków, prowadzących do utworzenia dyscypliny *nauki o rodzinie*.

Na polu współpracy międzynarodowej najbardziej owocne były kontakty z następującymi ośrodkami naukowymi:

- Instytut Rodziny w Bratysławie (Słowacja),
- Wydział Teologii – Uniwersytet w Trnawie, siedziba w Bratysławie (Słowacja),
- Papieska Akademia Życia Rzym (Watykan),
- Instytut Jana Pawła II Studiów nad Małżeństwem i Rodziną przy Papieskim Uniwersytecie Laterańskim, Rzym (Watykan),
- Pope Paul VI Institute for the Study of Human Reproduction w Omaha (USA),
- Instytut Rodziny w Gaming (Austria),
- Katolicki Uniwersytet Eichstätt-Ingolstadt (Niemcy).

Przedstawiciele Instytutu Studiów nad Rodziną brali i biorą udział w licznych kongresach i sympozjach międzynarodowych o tematyce rodzinnej i społecznej.

Istotnym obszarem rozwoju umiędzynarodowienia jest realizacja projektów naukowobadawczych w partnerstwie z podmiotami zagranicznymi. Wśród partnerów zagranicznych w projektach należy wymienić: Katholische Universität Eichstätt-Ingolstadt (Niemcy), IFN GmbH (Niemcy), FOM Hochschule (Niemcy), Università Cattolica del Sacro Cuore (Włochy), Trnavská Univerzita v Trnave (Słowacja), Polska Misja Katolicka w Hiszpanii, Polska Misja Katolicka w Szkocji, Polska Misja Katolicka we Francji, Komisja Rodziny Polskiej Rady Duszpasterskiej Europy Zachodniej. W toku realizacji zadań projektowych odbywały się dwustronne wizyty studyjne i spotkania.

Ponadto kilku pracowników WSR skorzystało z doświadczeń dydaktycznych w zagranicznych uczelniach, dzięki wizytom studyjnym w ramach programu „Mistrzowie dydaktyki”. Pracownicy korzystali również z możliwości podniesienia swoich umiejętności językowych („Młody Dydaktyk w Uniwersytecie”, nr POWR. 03.04.00-00-Do03/17).

Do prowadzenia zajęć w języku obcym na kierunku nauki o rodzinie zapraszani są naukowcy z zagranicy. W okresie sprawozdawczym podpisane zostały umowy m.in. z Kijowskim Narodowym Uniwersytetem Ekonomicznym im. Wadyma Hetmana, Uniwersytetem w Zagrzebiu

w Chorwacji, FOM Hochschule für Ökonomie&Management gemeinnützige GmbH, Essen–München, Niemcy. Z tej racji w ramach umowy z Intermedia w latach 2017-2018 w Zakładzie Badań nad Równowagą Życia Zawodowego i Rodzinnego WSR zatrudniony był na stanowisku profesora nadzwyczajnego Dr. Dr. Walter Schmidt z Niemiec.

Zakończenie

W ciągu dziesięciu lat istnienia Wydziału Studiów nad Rodziną zespół studentów oraz wykładowców przeżył wiele różnych doświadczeń. Może nie rozwinął się spektakularnie, ale ocalał, pomimo nieprzyjaznej koniunktury: zmiany bazy lokalowej, niżu demograficznego, zmieniających się warunków społeczno-politycznych, nieustannej głębokiej reformy szkolnictwa wyższego, dryfu ideologicznego przeciwnego małżeństwu i rodzinie. Młody zespół dydaktyczno-naukowy nieustannie dopasowywał swoją ofertę do zmieniających się warunków. Osiągnięcia naukowe są imponujące, a są one liczone w publikacjach, zorganizowanych konferencjach naukowych, współpracy międzynarodowej, zrealizowanych dużych projektach. Władze wydziału z nadzieją i nową energią patrzą w przyszłość.

Bibliografia

- Bazyłuk D. i in. (red.), *Dwadzieścia lat Nauk o Rodzinie. Obchody XX-lecia Instytutu Studiów nad Rodziną ATK w Łomiankach (=Twenty years of family sciences)*, Warszawa 1995.
DU-5-014-21/80 Dz. Urz. nr 10. Zarządzenie nr 38, par. 9-10.
Majdański K. (red.), *Piętnastolecie Instytutu Studiów nad Rodziną*, Łomianki-Szczecin 1990.
Ozorowski M., *Sprawozdanie w uroczystości jubileuszu XX-lecia Instytutu Studiów nad Rodziną ATK*, „Ate-neum Kapłańskie” 1995, t. 125, z. 2-3, s. 278-280.
W służbie godności małżeństwa i rodziny. 10-lecie Instytutu Studiów nad Rodziną ATK, Łomianki 1985.
Wolski K. (red.), *Działalność naukowo-dydaktyczna Instytutu Studiów nad Rodziną ATK 1975-1998*, Łomianki 1999.
Wolski K., *Instytut Świętej Rodziny w posłudze na rzecz rodzin*, „Studia nad Rodziną” 2015, nr 1(36), s. 155-174.

Netografia

- Bazy prenumerowane przez Bibliotekę UKSW – wykaz alfabetyczny*, <http://www.biblioteka.uksw.edu.pl/pl/node/497> (dostęp 31.12.2020).
<https://pl-pl.facebook.com/wydzialstudiownadrodzinauksw> (dostęp 31.12.2020).